

Köszöntő

KISS ÁDÁM

Tisztelt Konferencia, Hölgyeim és Uraim! Először tavaly augusztusban volt alkalmam arra, eleget téve a megtisztelő felkérésnek, hogy megnyissam a Nemzetközi Hungarológiai Központ szokásos évi vendégoktatói konferenciáját. Ezek a rendezvények, azon túl, hogy lehetőséget nyújtanak a szakterület hazai és külföldi művelőinek a személyes találkozásra és tapasztalatcserére, azért is hasznosak számomra, mert az Oktatási Minisztérium helyettes államtitkáráként tájékoztatást adhatok a tárca hungarológiát érintő fontosabb eredményeiről, törekvéseiről, terveiről.

Bizonyára tudják, hogy a hungarológia felügyeletét az Oktatási Minisztériumban az általam vezetett Felsőoktatási és Tudományos Ügyek Helyettes Államtitkársága látja el. Mint a név is elárulja, tevékenységi területünk igen széles. A szakma jelenlévő képviselői azonban tanúsíthatják, hogy a hungarológiai tevékenységet, az eredményeket és a problémákat nagy figyelemmel tartjuk számon, és jelentőségének megfelelő felelősséggel hozzuk meg a vele kapcsolatos döntéseket, valamint gondosan törekszünk a terület pénzügyi ellátásának biztosítására.

Tisztában vagyunk annak fontosságával, hogy Magyarország kulturális jelenléte külföldön a jövőben is fennmaradjon, sőt bővüljön. Az oktatási tárca számára ebben a vonatkozásban alapfeladatnak számít a más országokban működő egyetemi hungarológiai oktatóhálózat megőrzése, és az oktatóhelyek számának gyarapítása. Természetes, hogy a hungarológia felsőfokú oktatása területén elsőbbséget élveznek azoknak a szomszédos országoknak az egyetemei és főiskolái, ahol magyar kisebbség él. Örömmel tapasztaljuk ugyanakkor, hogy a Kárpát-medence országaiban nő az idegen ajkú magyarul tanulni vágyó egyetemi hallgatók száma is. Az Európai Unióba való belépésünk küszöbén másik prioritásként említhetjük a nyugat-európai országok egyetemein folyó hungarológiai oktatás fenntartására és fejlesztésére irányuló törekvéseinket. A fejlett európai országokban még felfedezhető fehér foltok eltüntetésén túl az amerikai kontinensen való jelenlétünk bővítését is szorgalmazzuk. Kulturális jelenlétünk azonban nem korlátozódhat egyoldalúan a Kárpát-medencére és a fejlett Nyugatra. Örömmel fogadjuk a külföldi partnereink által a világ

bármely más országában megfogalmazott fejlesztési igényeket, ha mögötte komoly szándék, megfelelő támogatás és érdeklődés áll. Jó példát nyújtanak erre az Izraelben és Egyiptomban nemrég megalapított magyar lektorátusok.

A külföldi hungarológiai oktatás eredményességét az egyetemi munka színvonala méri. E tevékenység folyamatosságát szavatolja a költségvetés részévé vált, a kívánatostól ugyan elmaradó, de folyamatosan emelkedő rendszeres állami támogatás, amely a magyar vendégoktatók külföldi tartózkodásával kapcsolatos személyi költségeket biztosítja, s a hazai tanárok közvetítésével a tanszékeknek, oktató műhelyeknek, közösségeknek juttatott oktatási anyagok, könyvek, folyóiratok, CD-ROM-ok, videofilmek kiküldését teszi lehetővé. Nyilvánvaló azonban, hogy az alaptevékenység mellett még számos más területe is van a hungarológiai munkának, amelyek nélkül az alaptevékenység sem folyna a szükséges hatékonysággal, de amelyek újabb irányokban ki is egészítik a nélkülözhetetlen főfunkciókat. Az Oktatási Minisztérium igyekszik jó mecénás módjára hozzájárulni a szakterület fontos rendezvényeinek, évfordulóinak költségeihez. Ugyancsak támogatjuk a neves hungarológusok tiszteletére megjelentetett emlékkönyveket, szakmai kiadványokat vagy más fontos, alkalomszerűen történt vállalkozásokat.

Példaként azt a nagy vállalkozást említem, amelynek sikeréhez az Oktatási Minisztérium erejéhez mérten igyekszik hozzájárulni: a jövő évi jyvaskylái V. Nemzetközi Hungarológiai Kongresszusra gondolok, amelynek rendezője a Nemzetközi Magyar Filológiai Társaság. A rendezvény jelentőségét a magyar kultúra, tudomány és oktatás külföldi bemutatkozása és rangjának növekedése szempontjából kiemelkedőnek ítéljük, ezért az oktatási tárca készséggel nyújt támogatást hozzá, négy millió forintnyi összegben, noha az Oktatási Minisztérium nem szerepel a rendezők között. Pokorni Zoltán miniszter úr szívesen tesz eleget a felkérésnek, hogy vállalja a kongresszus egyik védnökének tisztét. Az elmondottakon túl jó kezdeményezésnek tartjuk a Nemzetközi Hungarológiai Központ törekvését a jövő évi vendégoktatói konferenciának a jyvaskylái kongresszus keretébe történő beillesztésére. Pénzügyi támogatással is szeretnénk elősegíteni, hogy a vendégoktatói konferenciák sorában külföldön először, és éppen a magyar legnagyobb rokon nyelvének hazájában, a számunkra sok tekintetben jó példával elől járó Finnországban mutatkozzanak be külföldi hungarológus szakemberek előtt a magyar vendégoktatók.

Üdvözljük a Hungarológia című folyóirat szerkesztőbizottságának a folyóirat 2000 júliusában megjelent számában megvalósuló törekvését, amelyet a Nemzetközi Hungarológiai Központ mostani konferenciája folytat, hogy napirendre tűzze a hungarológiai szakterület továbbfejlesztésének elméleti és gyakorlati kérdéseit. Jelezni szeretném, hogy a folyóiratban közzétett, a terület továbbfejlesztésével foglalkozó három tanulmány szándékait az Oktatási Minisztérium vezetése nyitottan és bátorítóan fogadja, mert szükségesnek látja az intézményrendszer fenntartásán túl annak jövőjéről való hozzáértő és felelősségteljes gondolkodást.

Az utolsó nagy kísérlet a hungarológia fogalmának meghatározására, az elméleti felismerésekből és a történeti tapasztalatokból következő hungarológiai feladatrendszer kijelölésére és az ezt eredményesen működtetni képes intézményrendszer kiépítésére mintegy másfél évtizeddel ezelőtt, a jelenlegitől alapvetően eltérő politikai és szakmai feltételek között történt. Az azóta eltelt idő elismerést érdemlő eredményeire alapozva, a társadalmi, kulturális, tudományos, közigazgatási változásokat számításba véve, a nagymértékben kibővült és kicserélődött külföldi partnerek körében jelentkező új igényekhez igazodva, időszerűvé vált az említett alapkérdések újragondolása, korszerűsítése.

Ebben a munkában, úgy érzem, az Oktatási Minisztériumra nagy felelősség hárul, s a szakmailag megalapozott javaslatok programmá formálásában, a megvalósításához szükséges jelentős döntések meghozatalában – együttműködve a hungarológiáért felelősséget érző társtárccákkal és társszervezetekkel, a Külügyminisztériummal, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériumával, a Magyar Tudományos Akadémiával stb. – oroszlánrészt kell vállalnia. Az új feladatok egyeztetése az ellátásukhoz szükséges eszközökkel, a rendelkezésre álló erőforrásokkal nyilvánvalóan csak minisztériumi szinten történhet.

Mindennél fontosabb az államigazgatás és a hungarológiai szakma közötti termékeny munkamegosztás kialakítása. A fogalomértelmezés, az elméleti és történeti kérdések, az egyes hungarológiai diszciplínák (nyelvészet, irodalom, történelem, művészetek stb.) közötti kapcsolatok végiggondolása természetesen a hungarológiát művelő kutatók és oktatók feladata. Ám azt, hogy az újrafogalmazott feladategyüttes ellátásában milyen munkamegosztás alakuljon ki, a tárccák feladat- és hatásköréről szóló jogszabályoknak, közösen működtetett testületeknek kell rendezniük. A szakemberek kötelessége feltárni azokat a hiányosságokat, anomáliákat, amelyek megnehezítik a hazai és külföldi terepen, a világ számos országában többé-kevésbé öntörvényűen, a helyi viszonyoktól függően műkö-

dő hungarológusok munkáját, s nekik kell javaslatokat tenniük azokra a technikákra, amelyek segítenek a gondok kiküszöbölésében vagy enyhítésében. Az oktatás-irányítás ezeknek a tényeknek az ismeretében döntheti el és alakíthatja ki az intézményrendszernek és a támogatásnak azokat a formáit, amelyek a jelenleginél sokoldalúbban és hatékonyabban segítik a hungarológusok napi munkáját és hosszabbtávú terveit.

Az elkövetkező két nap alkalmat teremt arra, hogy a hungarológiai szakma képviselői és a terület irányításáért felelős vezetők találkozzanak, eszmecsere folytassanak, megismerjék egymás álláspontját és ezen keresztül a korábbinál tisztább képet kapjanak a mindannyiunk előtt álló közös feladatokról. Reméljük, ez az eszmecsere jó kiindulópontot jelent, nyersanyagot szolgáltat és lendületet ad ahhoz a munkához, amelynek célja egy, a hungarológiai terület továbbfejlesztését szolgáló koncepció kialakítása lesz.

A vendégoktatói konferencia akkor éri el célját, ha előadóink az alapkérdéseket nyíltan és határozottan felvetik, megalapozott válaszokat adnak rájuk, s ha a vitákban felszólaló jelenlévők nem tartózkodnak segítő szándékú kritikai megjegyzéseik megfogalmazásától. Nem kételkedem benne, hogy a rendezvény tanulságai alapján a szervezők célirányos javaslatok, ajánlások formájában ki tudják emelni, össze tudják foglalni azokat a gondolatokat, amelyek az említett továbbfejlesztési koncepció kialakításakor hasznosíthatók lesznek.

Szeretném kifejezni – nemcsak bevezető szavaimmal és jelenlétemmel – hogy az Oktatási Minisztérium szívén viseli a külföldi hungarológiai oktatás helyzetének javítását. Ezért engedjék meg, hogy a tárca ajándékként, a külföldi felsőoktatási szakkönyvtárak hungarológiai alapidokumentumokkal történő teljesebb körű ellátása érdekében átnyújtsuk vendégoktatóinknak és a külföldi hungarológiai oktatóhelyek képviselőinek egy-egy példányban a Magyar Nemzeti Bibliográfia CD-ROM kiadását, amely az 1976 óta megjelent dokumentum-termést tartalmazza.

A konferencia minden előadójának és résztvevőjének az Oktatási Minisztérium nevében eredményes munkát kívánok.